

Beszámoló a Church & Peace nemzetközi konferenciáról

A Church & Peace (Egy ház & Béke) egy európai hálózat, keresztény békecsoporthoz tartoznak. A II. világháború után elsősorban a német-francia kiengesztelődés segítésére alapította három ún. történelmi békeegyház (Mennoniták, Kvékek, Brethren) és az IFOR. Később a nagy egyházakból is bekapcsolódtak békecsoporthoz. A hálózat jelenlegi elnöke francia katolikus. A C&P ismeretében az erőszakmentességre nevelő magyar katolikus Bokor-közösség is szép példaként szerepel.

Az IFOR az International Fellowship of Reconciliation, a Kiengesztelődés Nemzetközi Szövetsége, amely 1919 óta fog össze békecsoporthoz szerte a világon, minden vallásból. Történelmi békeegyházaknak pedig az evangéliumi erőszakmentességet valló, pl. a katonáskodást mindig visszautasító kisegyházakat nevezük. A Mennoniták, a Brethren (azaz „testvérek”), a Hutteriek és még számos közösség a reformáció idején jött létre, de mivel valóban öszi egyház jellegűek voltak, nemcsak a katolikus, hanem a nagy protestáns egyházak is üldözték őket. Általában a vallásilag szabadabb Amerikába menekültek, némelykor Oroszországon keresztül. A kvéker egyház (akiket gyakran egyszerűen csak Friends, Barátok néven emlegetnek) Angliában jött létre.

A kétévenkénti nemzetközi konferencia helyszíne az idén azért lett Közép-Európa, közelebbről Eszék, mert az elmúlt évtizedben a C&P jelentős béketevékenységet végzett a Balkánon, sok csoporttal a kultúrális kapcsolata. A másfélszáz résztvevő jól tükrözte a régió összetettségét. Vallási hagyomány szerint katolikusok, görögkatolikusok, ortodoxok és különféle protestánsok, sőt muzulmánok is voltak. Helyileg Szerbiából, Koszovóból, Boszniából, szerte Európából, sőt egy-két vendég Afrikából is. Érdekes volt találkozni protestáns apácákkal Svájcban, vagy holland katolikusokkal, akik megtanultak oroszul, és az oroszországi közösségek életét segítik. Magyarországról ötven voltunk, egy evangélikus lelkész, két kvéker-szimpatizáns, egy ifjú Bokor-beli jogász hölgy, Kaci, én pedig katolikusként kértem fel, hogy a vasárnapi ökumenikus istentiszteleten prédikáljak.

Egy vallásos béke találkozó teremtése szokatlanul hatott az erőszak okainak ökológiai és szociológiai elemzése, de erre még is nagy szükség van, hiszen a tudomány nélkül a válás vak (amint a kínai bölcsesség mondja, hozzá tette: vallás nélkül a tudomány béna).

Vallásos körökben gyakran megbotránkoztat, ha valaki ki meri mondani, hogy a túlnépesedés az erőszak egyik

alapvető oka, és hogy az ökológiai lábnyom-számítás a Teremtő mai nyilatkozatai közt tarthat. Itt ez nem támasztott vihart. Kaci felfedezett az egyik amerikai mennonita kiadványban egy programot a nőkreprodukciós és más jogairól, egy angliai keresztény énekes fűzetben pedig egy a túlnépesedésről szóló dalszöveget (olvasható: <http://bocs.hu>). A történelmi kisegyházak számára (noha némely csoportjuk merev hagyományörzéséről ismert) nem idegen a tudomány, például a ma már számtalan nyugati egyetem létező béke tudománytanulmányok, vagy a katonáskodás megtagadásának emberijogválasa nagy részt az ő sok évtizedes munkájuknak köszönhető.

Az előadások, interjúk, munka-csoportok, ökumenikus imaalkalmak és istentisztelet mellett a változatos programban szerepelt könyv- és kártya-túra-kiallítás, a csoportok keretbe mutatkozó-pultjai, éneklés és keretlabirintusjáték. Nagy jelentőségű gettulajdonítottak a helyiek is és a vendégek is a háborús nyomokat ma is viselő kisfalvak meglátogatásának, ahol békecsoporthoz, fiatalokkal, papokkal és lelkészekkel találkoztunk.

Az alábbiakban a május 1–4. között megtartott konferencia ökumenikus istentiszteletén elhangzott prédikáció olvasható.

Simonyi Gyula

A Teremtő az emberiség közös Istene

Textus: *Törekedjünk arra, ami a békeségre és egy más épülésére való. (Róm 14,19)*

A Church & Peace fontosságot szerezett a XX. század közepétől a német-francia kiengesztelődésben, miután az európai akadémikusok két szerzőkre érték egy mást, majd a hidegháborús helyzetben, annak végével Európát két részre osztották: az oládó dá sá ban, utána a Balkánon, most pedig pl. a Közép-Keleten és Irakban.

Milyen feladatok várnak a keresztény béke csoportokra a XXI. században?

I. A repedések és árkok:

nem okai, csak fő helyszínei a konfliktusoknak

Amikor a tűzhányókat fel tün tetjük a földgömbön, kirajzolódnak a szilárd kéreg lemezeinek szélei, ahol a folyékony földgolyó belső erői legkönnyebben fel tör nek. Hasonlóan, ha fel tün tetjük a fő konfliktus területeket, kirajzolódnak az okai világi és öszi rés vonalak, ahol a világi okok legkönnyebben fellobbannak. Hangsúlyozom, nem vallási, hanem civilizációs törésvonalakról van szó, még ha valások néveljelezzük is őket.

1. Európában belül ki sebb ségek, nyelvek, vallások, menekültek, bevándoroltak, társadalmi rétegek, szegények és

jó módúak, hajléktalancok és paloták között láthatunk számos repedést. Az EU bővítése kölcsönös épülés sel járhat, de a repedések számát is növelheti. Néhol még jókor a repedés van protestánsok és katolikusok között is (Észak-Írország).

2. Európában belül mélyebb árkok vannak:

– Az ortodoxok és a nyugati keresztények között: Balkán, Lengyelország, Ukrajna, Románia, Balkán.

– A muzulmánok és ortodoxok között: Kaukázus (Örményország, Csecsenföld), Görög- és Törökország (Ciprus), Balkán.

– A muzulmánok és a nyugati civilizáció között: Közép-Kelet, Balkán. A Balkán kelet, nyugat és dél összeér.

3. Szerte a világban „kontinentális lemezek” ütköznek, hiszen konfliktus a technika és a népesedés robbanás kis falut csírált a világból. Kína és India az emberiség egy-egy határára, az iszlám is egy határára, az észak-atlanti civilizáció is. Európa egy világméretű civilizációs (vallásközi) párbeszéd résztvevője, sőt, már Európában belül is vallásközi párbeszédre van szükség.

Ezek a civilizációs törésvonalak nem okai a konfliktusoknak. Csak itt a legvékonyabb szilárd kéreg, itt tudnak legkönnyebben fel tör ni a világi okok.

Melegkor a konfliktusok mélyebb okai?

II. Az élet tér szűntelen túlterhelése

márá a Föld túlterhelésévé vált

Az ökológiai lábnyom, az a terhelés, amit az emberiség jelent a Földnek, három tizede szorozva: a népességszám X termelés-fogyasztás-szennyezés mennyisége X fajtsúly (ökológiai hatékonyság).

Kisebbségi civilizációktól tekintve az ember mindig túlterhelte az életterét, ezért a történelem tele van környezetpusztítással és szűkös erőforrásokért folytatott harccal. De a XX. század második felében az emberiség többet termelt és többet fogyasztott, mint az ősembertől 1950-ig összesen. Az ökológiai lábnyom 1970 körül túllepette a Föld eltartó képességét. Ezért mondják, hogy az ara nyért, majd az olya jért folyt háborúk után most a vízért és termőföldért folytatnak majd a háborúkat.

Például 1994-ben a hétmillió, telje sen ke resz tény Ruandában negyed év alatt közel egy millió ember halt meg egy társadalmi összeomlásban, ami kor mindenki mindenki ellen harcolt. A médiák és a világ nem talált belőle, nem is na gyon foglalkozott vele. A fő ok: Ruandában a népesség 1950-től negyven év alatt megháromszorozódott, az egy főre eső termőterület 300 négyzetméterre (a világszázalagéhoz képest) csökkent.

III. A Teremtő Isten

A különféle vallások különböző kinyilatkoztatások, hagyományok és filozófiák isteneire figyelnek. De van az emberiségnek egy közös Istene, a Teremtő. Őt még a nem-hívők is felismerhetik, ahogy Pál írja a Római levélben (1,20): „Ami meg tudható Istenről, az világgal el van rejtve, maga Isten tettesz a mukra nyilvánvalóvá. Mert ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, arra a világot reméte őt a műveiből követhetjük.”

A Teremtő Istenre tehát minden nép és vallás és filozófia oda tud figyelni. Például Arisztótelész és Konfúcius egyaránt felismerte, hogy a túlnépesség és túlfogyasztás környezetipusztuláshoz, társadalmi zavarokhoz és hábo-

rúkhöz vezet. A Teremtő Istentől megtanulhatjuk az Őt a létrehozott Földműködését, törvényeit, az Őt a létrehozott bioszféra, élővilág, az ember természete, a horadák, törzsek, társadalmak és civilizációk működését, törvényeit.

A Teremtő Istentől tudhatjuk meg, hogyan élünk harmoniában a Földdel, annak eltartó képességével, az élővilággal és egymással. Hogyan élünk jól csendes erőforrásokkal, hogy elkerüljük a létvesztés veszélyeit.

A Teremtő Istenre figyelve felismerhetjük a konfliktusok mélyebb okait, amelyek az ember élőlény természetében és a bioszféra törvényességében is rejlenek.

A Teremtő Istentől megtanulhatjuk, hogy a „töltészek és hajtások uralma a Földet” áldásba beletelje sült. Ez nem páncs, és nem jelethez a gyengebb élőlények kihasználását. A jelen brutalitással ellentétben társteremtőnek kell lennünk nekik.

A Teremtő Isten megtanít bennünket felelős szülőnek lenni, az élőlények korlátlan szaporodási ösztöne helyett a társasjó nemzedékek iránti felelősséggel és szeretettel élni a szexuális élettel, hogy csak kívánt gyermekek foganjanak, és mindenfiatal elmondhassa, jobb szülőket nem is kívánhatott volna.

A Teremtő Isten „ökológus” képez bennünket, hogy az ökoszisztémát, a lakhelyünket jó gazdáként kezeljük, csak annyit használjunk el, amennyire valóban szükségünk van, a környezetre nem teszünk kárt.

A Teremtő Isten megtanít, hogy a biológiai élet vége ugyanis a halál, ezért hiábavaló a küzdelem az életterét, pénzért, hatalomért.

A Teremtő Isten a kozmosz százmilliárdnyi galaxisával megsejteti velünk, hogy az élet sokkal több, mint ez a rövid földi út a halálig. Még a nem-hívők is felismerhetik, hogy van meg nem haló élet.

Jézus a *dzóés* szót használja erre, hogy megkülönböztesse a biosztól, a biológiai élettől. Azt mondja, ha küzdünk a bioszért, akkor elve szítjük a dzóét. Arra tanít, hogy ne ruha, étel, a biosz múlandó dolgai miatt aggodjunk, hanem Istenben gazdagodjunk, lélekben, szellemben, szeretetkapcsolatokban, élményekben.

Ha európai keresztény békehalózatként válságot szólnak a XXI. század konfliktusaira, figyeljünk a Teremtő Istenre.

Ha békeegyházakká akarjuk kovászostani a keresztény egyházakat, irányítsuk figyelmüket a Teremtő Istenre.

Ha békét akarunk a világvallások által befolyásolt civilizációk között, irányítsuk figyelmüket a Teremtő Istenre.

Ha békét akarunk saját lelkünkben, amely két ségbeesés és remény között hanykódik a háborúk, emberterhelések, ökológiai pusztulás, befolyásolhatatlannak tűnő giga-folyamatok látán, sugyanakorsaját gyengeségeink, butaságaink, bűneink látán, figyeljünk a Teremtő Istenre.

Benne egyszerre megtalálhatjuk a kozmikus óriás nyugalmát, aki évezredek és évmilliárdok során vezérli az ember és a világ sorát, s aki nekünk vét nem lehet elrontani, és megtalálhatjuk a minket személyesen megteremtő, bennünk élő, velünk együtt szenvedő, küzdő és reménykedő, minket legjobban ismerő és szerető Istent. Töltsük ki a tunkból csendes get és erőt a globális jöttökhöz és saját személyiségünk fejlesztéséhez egyaránt.

